

El París rebel vist des de l'Espanya de Franco

El règim i els mitjans espanyols van viure amb alarma els esdeveniments de França, considerats una operació del Partit Comunista

Massiel a Eurovisió va ser una de les icones del 1968 espanyol. | youtube

Mentre a França el carrer cremava, l'Espanya del maig de 1968 vivia sota la "paz de Franco". A diferència de la República veïna, ningú demanava l'impossible. No hi havia cap platja sota les llambordes d'Espanya i sí molta repressió contra tot aquell que gosava expressar alguna dissidència. Però el règim va viure amb pànic els esdeveniments que van esclatar a França a inicis del maig del 68.

L'Espanya del 1968 va entrar al maig encara amb els ressons victoriosos del *La, la, la* cantat per Massiel a Londres en el festival d'Eurovisió només unes setmanes abans. La participació espanyola havia arribat amb polèmica després que Joan Manuel Serrat, el representant inicial, demanés cantar en català. Se'l va bandejar i es va buscar a corre-cuita una altra artista, Massiel, que va guanyar el concurs.

Una universitat en agitació

La universitat ja no era completament del règim. A Catalunya s'havia fundat el Sindicat Democràtic d'Estudiants i en algunes centres de l'Estat s'havien produït incidents. A Madrid, al mes de març, s'havia clausurat la Complutense, que es va reobrir el 6 de maig ("*Absoluta tranquilidad en la reapertura de la universidad de Madrid*", titulava *La Vanguardia*, que afegia que "*la fuerza pública no hizo acto de presencia*"). Però la situació estava sota control, tot i alguns moments memorables, com el concert de Raimon a la Facultat d'Econòmiques de la Complutense el 18 de maig, que va ser massiu i un veritable acte de protesta en aquells moments.

El concert de Raimon a la Facultat d'Econòmiques de la Complutense va tenir lloc en ple maig francès. Foto: youtube

El règim a través dels mitjans

Com van "informar" els mitjans de comunicació espanyols dels esdeveniments de París? L'estudi d'Álvaro Fleites, professor de la Universitat d'Oviedo (*¿Retirarse a tiempo? La visión de mayo del 68 en la España contemporánea*) dona detalls molt curiosos del tema. Tots els diaris estaven, d'una manera més o menys directa, sota l'autoritat del govern. Això malgrat la llei de Premsa de 1966 del ministre Manuel Fraga, considerada oberturista. Evidentment, existien matisos entre els diferents editorials, que en alguns casos eren importants. Els rotatius de la cadena del Movimiento, sens dubte, es van emportar el premi de ser els més bel·ligerants contra els qui protestaven a París.

El 5 de maig, el corresponal del falangista *Arriba* a la capital francesa, Manuel de Agustín, titllava les protestes de "*violentas manifestaciones estudiantiles*" i, referint-se a la detenció de més de 500 persones, escrivia que "*es lo mínimo que podía hacer la policía*". Pocs dies després, critica VA fins i tot el govern de De Gaulle per no ser més contundent, definint la resposta de les autoritats de "*incomprensible*". En la premsa falangista, les crítiques a De Gaulle es van expressar de manera clara.

Contra el comunisme... i contra De Gaulle

És curiós de veure com els cercles del Movimiento consideraven que els fets de Maig eren fruit de l'estratègia del Partit Comunista (PCF). Aquesta acusació té molt poca base. Val a dir que el PCF va ser superat per la revolta estudiantil, la va veure incontrolable i amb massa influència de grups anarquistes i trotskistes. Però des de Madrid, la mà de Moscou era allargada i sempre present.

El règim no havia amagat la seva simpatia pel sector de la dreta més ultra francesa, contrari a la independència d'Algèria -reconeguda finalment per De Gaulle- i enemiga del general De Gaulle, i també es traspuaven crítiques a la política exterior de l'Elisi, crítica amb els Estats Units i jutjada

com a massa neutralista enfront la Unió Soviètica. La cadena del Movimiento carregava contra el govern francès per intentar moderar la resposta policial. Un periodista falangista i ultra com José Luis Gómez Tello escrivia a *Arriba* que "es inútil esperar un MacMahon o un Boulanger [un dictador de dretes]. Ni siquiera en la Policía puede confiar Pompidou después de haberla desautorizado. Hay errores que se pagan. La V República paga todos juntos. Y el primero, la desnacionalización del Ejército".

La Vanguardia, amb el general francès

En canvi, els mitjans desvinculats del Movimiento, sense sortir-se del guió oficial (crítiques als estudiants i defensa de l'ordre), feien un esforç de major objectivitat. És el cas del diari *Informaciones* o de *La Vanguardia*. El diari de la família Godó era potser un dels més "gaullistes" dels mitjans espanyols quan aplaudia la resposta relativament moderada del general davant la revolta. El 25 de maig, després d'un discurs televisat del general president en què admetia que hi havia un malestar de fons en la societat francesa, *La Vanguardia* elogiava la voluntat reformista anunciada pel govern francès, començant per l'estructura universitària.

Després del discurs de De Gaulle del 30 de maig, quan decideix convocar eleccions a l'Assemblea Nacional i el govern de Pompidou recupera el control de la situació, es produeix una pràctica unanimitat en els mitjans espanyols. La gran manifestació de la dreta pel centre de París dona moral al règim espanyol i tots, des del falangista *Arriba* als rotatius més moderats, saluden De Gaulle.

Hi havia alleujament després de setmanes de nervis. L'1 de juny, *La Vanguardia* titulava que "Los gaullistas pasan del pánico a la euforia", notícia que ja va per sota de la nota del consell de ministres ordinari: "Nuevos gobernadores civiles de Lérida y Tarragona", un senyal aquest de retorn a la "normalitat".

L'excepció del Madrid

Quasi unanimitat, però no total. En el panorama mediàtic espanyol, el diari *Madrid* no seguia el discurs oficial i s'havia convertit en l'òrgan de cercles reformistes i impulsat pel sector de l'Opus Dei més allunyat del règim. Un article del seu propietari, Rafael Calvo Serer, titulat *Retirarse a tiempo: no al general De Gaulle*, va causar impacte. S'hi feien al·lusions molt clares a Franco i les autoritats van respondre de manera fulminant: dos mesos de clausura i 250.000 pessetes de multa. El diari *Madrid* no deixaria de tenir enfrontaments amb el règim i el 1971 va ser finalment tancat.

El que vindrà: estat d'excepció

Espanya no va tenir un Maig del 68, però sí estat d'excepció. L'agitació a les universitats va créixer mentre apareixia un actor nou en l'horitzó. El 2 d'agost era assassinat a Bilbao el policia Melitón Manzanos, conegut torturador, a mans de l'organització ETA, que cometia així la seva primera acció mortal. Manzanos havia après mètodes d'interrogatori a l'Alemanya del III Reich.

Pocs mesos després, el gener de 1969, es va produir un altre fet sagnant. L'estudiant Enrique Ruano moria en el transcurs d'un interrogatori de la policia. La reacció en els ambients estudiantils va ser enorme i Franco va decretar l'estat d'excepció. El règim s'encaminava cap als seus anys finals, que estarien, com els de la primera hora, tacats de sang. Pocs mesos després, Joan Carles de Borbó seria designat successor.